

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/2865
Toplantı Tarihi/Sayısı : 8.5.2024/41
Karar Numarası : 2024/463
Başvuran : İ. H. S.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : -
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "Ödüllendirme" başlıklı 51'inci maddesinde yer alan ödüllerden faydalanılmadığı iddiasına ilişkindir.

II. İDDİA VE TALEP

2. Başvuran, 5275 sayılı Kanun'un "Ödüllendirme" başlıklı 51'inci maddesinin üçüncü fıkrasının a bendinde "*Kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan evli hükümlüler, en geç üç ayda bir kez olmak üzere, üç saatten yirmidört saate kadar eşleri ile kurum veya eklentilerinde ceza infaz kurumu personelinin yakın nezareti olmaksızın mahrem şekilde görüştürülebilir.*" hükmünün açık olduğunu, tüm evli hükümlü ve tutuklulara eş görüşü verilmesi gerektiğini, tutulduğu Kurumda görevli personelin sözlü olarak "*Ödül istenmez verilir, ben seni ödüle layık görmedim, ödül işçi koğuşuna verilir*" gibi olumsuz söylemlerde bulunduğunu, İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığına dilekçe ile ödül talebinde bulunduğu terör ve adli suç grubundan tutulan mahpuslar nedeniyle ceza infaz kurumunun doluluğunun kapasitesinin üzerinde olduğunun gerekçe gösterilerek ödül talebinin reddedildiğini, bu karara itiraz ettiğinde herhangi bir görüşme talebi olmamasına rağmen Kurum Müdürü ve Başmemurun kendisini getirip "*ben seni ödüle layık görmedim*" tarzı sözler sarf ettiğini, Kurum İdaresinin kendilerine yakın mahpuslara ödül verdiğini, bu durumun Anayasa'nın 10'uncu maddesinde yer alan eşitlik ilkesine aykırı olduğunu, İdareye başvurduğunda ödülün bir hak olmadığı cevabını aldığını ancak ödüllendirmenin iyi halli hükümlülere verilen bir hak olduğunu, tüm mahpuslara bu ödülün verilmesi gerektiğini iddia etmekte ve gereğinin yapılmasını talep etmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

3. 20/4/2016 tarihli ve 29690 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı*" başlıklı 3'üncü maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir.

(2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır.

(...)"

4. 6701 sayılı Kanun'un "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin ilgili bentleri şöyledir:

"(1) Kurumun görevleri şunlardır: ... f) İnsan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. g) Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. ... i) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. ..."

5. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"(1) Ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir.

(...)

(9) İşleme konulamayacak başvurular ve gerekçeli kabul edilmezlik kararları ile başvuruya ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir."

6. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Başvurunun konusu" başlıklı 31'inci maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"(1) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu kapsamında cinsiyet, ırk, renk, din, dil, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hal, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasağı ihlalleri başvurunun konusunu oluşturur."

7. Mezkûr Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesinin ilgili bentleri şöyledir:

"(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; ... d) Kuruma başvurmadan önce Kanuna aykırı olduğu iddia edilen uygulamanın düzeltilmesinin ilgili taraftan talep edilip edilmediği, ... f) Başvuruda bulunması gereken bilgilerin yer alıp almadığı yönlerinden incelenir."

8. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesinin birinci ve ikinci fıkrası şöyledir:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48 inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

10. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde, insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak,

karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

11. Bununla birlikte başvuru, başvuranın tutulduğu Kurumda görevli personelin başvuranın eş görüşü talebi hakkında sözlü olarak “*ödül istenmez, verilir, ben seni ödüle layık görmedim, ödül işçi koğuşuna verilir*” gibi olumsuz söylemlerde bulunduğu, İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığına dilekçe ile ödül talebinde bulunduğu terör ve adli suç grubundan tutulan mahpuslar nedeniyle ceza infaz kurumunun doluluğunun kapasitesinin üzerinde olduğunun gerekçe gösterilerek ödül talebinin reddedildiği, İdarenin kendilerine yakın mahpuslara ödül verdiği, bu durumun Anayasa’nın 10’uncu maddesinde yer alan eşitlik ilkesine aykırı olduğu, İdareye başvurduğunda ödül bir hak değildir cevabının verildiği ancak ödüllendirmenin iyi halli hükümlülere verilen bir hak olduğu iddiasıyla gereğinin yapılması talebine ilişkindir.

12. 6701 sayılı Kanun’da cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hal, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılığın yasak olduğu düzenlenmiştir. Anılan temeller dışında bir temele dayanılarak veya herhangi bir temele dayanılmaksızın ayrımcılık iddiasında bulunulan haller, 6701 sayılı Kanun kapsamı dışında kalmaktadır.

13. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun görev ve yetkileri kapsamında, ihlal iddiasından zarar gördüğünü ileri süren gerçek veya tüzel kişilerin Kuruma başvurmadan önce 6701 sayılı Kanun’a aykırı olduğunu iddia ettikleri uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep etmeleri gerekmektedir. Ayrıca mezkûr Yönetmelik’in 35’inci maddesinin altıncı fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde başvuruda bulunması gereken şartlar düzenlenmiş olup yapılacak başvurularda söz konusu şartlara riayet edilmesi gerekmektedir.

14. Bu doğrultuda başvuru dilekçesi ve ekleri incelendiğinde, başvuran tarafından mezkûr Yönetmelik’in “*Ön incelemenin yapılması*” başlıklı 48’inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde yer alan ilgili tarafa başvuru şartının sağlandığına dair herhangi bir belge sunulmadığı, öte yandan söz konusu iddiaların 6701 sayılı Kanun’da yer alan ayrımcılık temellerinden hangisine dayalı olarak gerçekleştiğinin belirtilmediği tespit edilmiştir.

15. Yukarıda açıklanan gerekçeler ve anılan mevzuat ile birlikte incelendiğinde, başvuruya konu iddiaların mezkûr Yönetmelik’in 35’inci maddesinde yer alan başvuruda bulunması gereken şartların sağlanmadığı, şartların sağlandığı kabul edilse bile 6701 sayılı Kanun’da yer alan ayrımcılık temellerinden birine dayandırılmaması, yapılan inceleme ve araştırmada Kanun’da belirtilen herhangi bir ayrımcılık temelinin tespit edilememesi gerekçeleriyle başvurunun inceleme şartlarını taşımadığı ve kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın başvurana tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

8/5/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKI
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye